

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 7 (Nisan/April 2022), s. 508-531.
Geliş Tarihi-Received: 27.01.2022
Kabul Tarihi-Accepted: 07.03.2022
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1063689

Medyum Mağduru Hayvanlarla İlgili Sosyal Medya Postlarının Göstergibilimsel Açıdan İncelenmesi

Semiotic Analysis of Social Media Posts About Witch Victim Animals

Çağrı GÜMÜŞ*
Büşra KAYA**

Öz

İnsanlık tarihinde toplum ve kültürlerle bakıldığında neredeyse her toplumun içerisinde yer alan belirli inanışların olduğu görülmektedir. Bu inanışlar kimi zaman insanın aklının yetmediği olguları çözmek, kimi zaman tanrısal ve ruhani güçlerin olduğuna dair düşünceler çerçevesinde ortaya çıktığı düşünülmektedir. Bu bağlamda bilinmeyene olan bu merakın giderilmesi, çözülemeyen sorunların ilahi veya ruhani varlıklarla çözüleceğine inanılması sonucunda büyü, ayin ve benzeri doğüstü inanışlara başvurulduğu bilinmektedir. Bu sebeple başvurulmuş bu uygulamalar için ruhani varlıklarla iletişimi sağladığına inanılan medyum, büyücü, cadı, cinci ya da hoca olarak adlandırılan kişilere müracaat edildiği görülmektedir. Bu uygulamalar kapsamında büyü yaptırmak isteyen kişilerden bu uygulamalar için belirli bir ücret ya da büyüün içerisinde kullanılacak malzemeler istenmektedir. Bu malzemeler bitkisel malzemelerin yanı sıra hayvan uzuvları ya da insandan alınan belirli parçaların da olduğu bilinmektedir.

Bu çalışma kapsamında büyü için kullanılan hayvanlara dikkat çekilmektedir. Medyumlar tarafından yapılan bu büyüler, tılsımlar ve ayinler de hayvanların şiddetli bir şekilde katledildiği ya da belirli uzuvlarının kesilerek yaralı bir biçimde doğaya tekrar salındığı gözlemlenmektedir. Bu bağlamda sosyal sorumluluk projesi kapsamında insanlara en etkili ve kısa yoldan bu mağduriyetlerin son bulmasına yönelik hazırlanan sosyal medya gönderilerinin insanları bilinçlendirmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda medyum mağduru hayvanları konu edinen, sosyal medya platformlarında paylaşılması hedeflenen on sosyal medya gönderisi göstergibilimsel yöntemle analiz edilmiştir. Bu sosyal medya gönderileri Roland Barthes'ın çözümleme yöntemine göre; düz anlam ve yan anlam boyutuyla incelenerek çözümlenmiş, çözümleme sonucunda elde edilen bulgulara göre ise, medyumların hayvanları büyüler, tılsımlar ve ayinler için mağdur ettiği gözlemlenmiştir.

Anahtar Kavramlar: Göstergibilim, sosyal medya, büyü, hayvanlar.

Abstract

When you look at society and cultures in human history, it seems that there are certain beliefs in almost every society. These beliefs are sometimes thought to have arisen within the framework of thinking that there are sometimes godly and spiritual forces to solve facts that man cannot conceive of. It is known that this curiosity for the unknown in this context is

* Doç. Dr., KTO Karatay Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Grafik Tasarımı Bölümü, Konya/Türkiye, e-posta: cagrigumus79@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5901-9708>.

** Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Grafik Tasarımı Bölümü, Konya/Türkiye, e-posta: busrakayaart@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2001-5616>.

resorted to supernatural beliefs such as magic, ritual, and so on, as a result of beliefs that unresolvable problems will be solved by divine or spiritual beings. For these practices, it appears that psychics, witches, demons, or teachers are used to communicate with spiritual beings. People who wish to cast spells under these applications are asked for a specific fee for these applications or materials to be used within the spell. These materials are known to be vegetable materials, as well as animal limbs or certain fragments taken from humans. Within the scope of this study, attention is drawn to animals used for magic.

These spells, talismans, and rituals performed by psychics are also observed that animals are slaughtered violently or their particular limbs are amputated and released back into nature in a wounded manner. In this regard, social media posts that are prepared for people to end their grievances in the most effective and short manner within the framework of the social responsibility project are intended to make people aware. Ten social media posts intended to be shared on social media platforms were analyzed in an indicative way. These social media posts are based on Roland Barthes' analysis method; it was analyzed with straight meaning and side meaning size, and according to the findings of the analysis, psychics were observed to victimize animals for spells, talismans, and rituals.

Keywords: Semiotics, social media, magic, animals.

Giriş

Göstergebilim semiotik (Almanca) kelimesinden türemiştir. Yunanca da ise semion kelimesinden meydana gelmiştir. 20 yüzyıldan günümüze değin birçok araştırmacılar tarafından incelenen ve üzerinde çalışılan göstergebilim insanın etkileşim kurma isteği, anlama ve anlamlandırma gibi ihtiyacından doğan ve dünyanın her alanında insanların karşılaştığı bir algılama yöntemidir (Dingil, 2021, s. 23).

Göstergebilim gösterge dizgelerinin işleyişini bilimsel bir yöntemle incelemekte ve betimlemektedir. Özmutlu'ya göre; göstergebilim yapısındaki anlamsal katmanları ortaya çıkartmak ve anlamlı bir dizgeyi çözümlenektir. Ancak bu çözümleneyi yaparken anlamları değil, anlamı meydana getiren göstergelerin bir araya getirilme yöntemini ortaya çıkarmaktadır. Göstergebilimin alanının sınırlanması mümkün değildir (Özmutlu, 2009, s. 23-24). Postmodern düşüncenin öncülerinden sayılan Barthes, göstergebilimin kurucularından biridir. Barthes hem postmodern felsefenin kurucuları arasında hem de bunun yanı sıra bu akımın özgün kuramsal uygulayıcılarından da biridir (Karaman, 2017, s. 25-26).

Roland Barthes'e göre, göstergebilim dilbilimin bir bölümünü oluşturmaktadır ve toplumsal yaşantıda, insan dilinin dışında, gösterge dizgeleri olduğu kesin değildir. Barthes, göstergebilimin konusunu her türlü göstergeler dizgesi olarak belirlemektedir. Bu şekliyle göstergeye yüklediği anlamın ve bu anlamın sınırlarını geliştirmiştir (Özmutlu, 2009, s. 29-31). Barthes, biçim, iştirim imgesine karşılık olarak içerik isimlendirmesini kullanmıştır. *Système de la Mode (Moda Dizgesi)*, *Introduction à L'analyse Structurale des Récits (Anlatıların Yapısal Çözümlemesine Giriş)*, *Eléments de Sémiologie (Göstergebilim İlkeleri)* gibi eserleriyle de göstergebilime katkı sağlamıştır. Geliştirdiği popüler kültür çözümleneleri ile de çağdaş göstergebilimin önünü açmıştır (Karaman, 2017, s. 25-26).

Barthes'ın yapısal çözümlenme yöntemi, anlamsal çeşitli olguları içermektedir. Barthes bu olguları anlamlandırma (signification) kavramı ile göstergebilime bağlamakta ve göstergelerle birlikte ikincil gösterilenler ya da yan anlam gösterilenleri arasındaki bağlantılara dikkat çekmektedir (Karaman, 2017, s. 25-26). Gösterge, sözsüz iletişimin başlıca öğelerinden biri olup, sahip olduğu niteliklerle kendi dışındaki nesnelere, varlıklar ve kavramları anlatan ve gösterilenin arkasında anlamlar taşıyan somut bir belirticidir. Gösterge ile gerçekleştirilen inceleme sürecinde ortaya çıkan anlamların insanlar tarafından algılanarak anlamlandırılması birtakım koşulları gerektirmektedir (Özmutlu,

2009, s. 27). Gösterge; gösteren ve gösterilenle birlikte ve çevresiyle ilişkili olarak ele alınmalıdır. İletişim de gösterge en temel kavramlar arasında yer almaktadır. Çünkü iletişimde nesnelere ve varlık değil; onların sembolü olarak göstergeler kullanılmaktadır. Sözcük, şekil, resim, işaret vb. öğelere “gösteren” denir. Gösterilen; gösterenin akılda kalan birtakım görüntüler oluşturmasıyla meydana gelmektedir (Bircan, 2015, s. 24). Gösterenin biçimsel yapısı ve içinde bulunduğu kültür bu koşullara örnek gösterilmektedir. Barthes için gösterge, gösteren ile gösterilen arasındaki ilişkiyi kurmaktadır. Bu ilişkinin kurulması sonucunda da anlamlama ortaya çıkmaktadır. Roland Barthes, anlamlandırmanın iki düzeyinden bahsetmektedir. Tartışmalı ve etkileşimli anlam düşüncesini çözümlenebileceği hususunda geliştirdiği kuramlar düzenli ve yanlanamdır. Düzenli, gösterenin neyi temsil ettiği, yanlanam ise gösterenin nasıl temsil edildiğini göstermektedir (Özmutlu, 2009, s. 29).

Şekil 1: Roland Barthes'in Gösterge şeması

Barthes, gösterilenin bir nesne olması gerektiğini söylemektedir. Gösterilenin zihinsel tasarıma veya imgeye bağlı biçimde ele alınmasının yanlış olduğunu düşünmektedir. Gösterenin bağlantısal öğelerinden biri, göstergeyi kullananın anlamıdır. Göstergeyi oluşturan ikinci bağlantısal öğe gösterendir. Göstergeyi gösterenden farklı kılan ise, gösterenin bir aracı rolünde olmasıdır. Bu da dizgeyi göstergeler bütünlüğünden koparıp anlamlayıcı parçalara bölmek ve bu parçaları birbirine bağlı dizimsel ilişkileri sınıflandırmaktır. Gösteren gösterilen ile kurduğu bağlantı sonucunda anlamlama ortaya çıkmaktadır. Barthes'a göre gösterge anlamlama sürecinden fazlasıdır (Bircan, 2015, s. 23).

İletişimin geçmişine bakıldığında insanlık tarihi boyunca bireysel iletişim söz konusu iken daha sonra kitleler arası iletişimin olduğu görülmektedir. Coğrafi konumdan dolayı öncelikle yakın coğrafya ile iletişim kurulmaya başlanmış daha sonra ise haberleşme kanallarının ilerlemesiyle birlikte gelişen teknoloji ile telefondan internete geçiş söz konusu olduğu söylenmektedir. Gelişen iletişim ağında kişiler iletişimi sadece taraflar arasındaki bağlantı kurma kaygısının yanı sıra bilgi akışını da sağlamak amacıyla internet ve medya kanallarını kullanmaktadırlar (Ryan, 2010, s. 79).

Grafik tasarım kavramı ilk olarak 20. yüzyılda ortaya çıktığı bilinmektedir. Grafik tasarımın amacı karşı tarafa mesaj iletme, bir ürün ve hizmeti tanıtmaktır. Grafik tasarım da tasarım, bir probleme çözüm getirme kaygısı taşımaktadır. Bu problem iletişim ile ilgili olmaktadır. Sözcük ve kavramlar grafik tasarımın aktif elemanlarıdır. Tasarımda sözel bölüm, görsel unsurların etkisini ve çağrışımını arttıran bir mesaj içeriği içermektedir. Fransız göstergebilimci Roland Barthes için geçmişte görsel imgeler metni açıklama için kullanılırken çağdaş tasarımlarda ise artık metnin görsel imgeleri beslediğini ve tasarımı ahlak kültür ve hayal gücüyle desteklediğini düşünmektedir (Becer, 2013, s. 37-39). Grafik tasarımın teknolojiyle birlikte artık daha geniş kitleye hitap edilmesini kolaylaştıran sosyal platformların olduğu görülmektedir. Kişilerin her gün ki yaptıkları eylemlerin sosyal mecra da toplumu direkt ve anlık olarak etkilediği görülmektedir. Grafik tasarım eskiden genellikle magazinler, reklam kampanyaları, kitap kapakları ile ilişkilendirilirken bugün daha çok sosyal etki ve sosyal değişim amaçlı içerikler üretilen mecra haline gelmiştir (Dokuzlar, 2015, s. 66). Sosyal medyanın tasarımsal yapısının

yanında bilgi ihtiyacını gidermesi, sergileme ve tanıtım gibi faaliyetlere fayda sağladığı görülmektedir. Tasarım içeriklerinde bilgilendirici video, hareketli grafikler ya da görsel içerikli gönderiler paylaşarak yapılan çalışmaların daha geniş kitlelere ulaştırdığı düşünülmektedir. Farklı mecralarda olduğu gibi grafik tasarım alanında da çeşitli paylaşımların olduğu sosyal medya uygulamaları da alansal ve içeriğe göre tasarlanmış şekilde çeşitlilik göstermektedir. Kullanıcılara içerikleri hakkında detaylı bilgi verme çabasında olan sosyal medya uygulamaları, iletişim ve etkileşimi daha hızlı ve kolay şekilde sunmaktadır. İletişimdeki bireysellik zamanla kitlesel iletişim kanallarının gelişmesiyle bilginin genele yayıldığı görülmektedir. Mektup, dergi, gazete, televizyon ve radyo gibi iletişim araçlarının insan yaşamında yer almasıyla paylaşımlar daha hızlı hale gelmiştir. Teknolojinin gelişimiyle beraber iletişim, bireysel alandan ülkeler arası bir boyuta ulaşmıştır. 90'lı yıllar da internetin dünya genelinde kullanılması bilginin kitlelere ulaşımı ve yayılmasında yeni bir iletişim kanalı açılmıştır insanlar sanal bir ağ bağlantısı ile sosyalleşerek iletişim kurmaya başlamışlardır. Sosyal medya olarak tanımlanan sanal ortamlar da bilgi paylaşımından öte etkileşim ve iletişimin de gerçekleşmesini sağlayan bir yapıya dönüşmüştür. Sosyal medya süreklilik arz eden, aktif bir yapıya sahip, kitlesel hareketlerin ve ticari faaliyetlerin aktif olduğu bir yapı yaratmaktadır. Yenilenebilir ve güncel binlerce verinin bulunduğu sanal depolar barındıran bilgisayarların ve benzeri taşınabilir cihazların kullanımlarının artması ile bilgiye ulaşmanın daha kolay hale geldiği söylenmektedir (Vural, 2017, s. 473).

Sosyal sorumluluk üzerine yapılan tasarımlar, tasarımcının çevresine artan hassasiyeti ile onu yardımsever ve bilinçli bir bireye dönüştürmekte ve insanlara da bunu fark ettirme isteği ile tasarımlar yapmaktadır. Eylemci role bürünen bir tasarımcı, canlıların yaşamını etkileyen ya da tehdit eden her türlü sosyal, politik ve çevresel etmenleri kendi benliğinde analiz ederek kendi söylemlerini oluşturmaktadır (Dokuzlar, 2015, s. 66).

Canlıların yaşamına etki eden çevresel etmenler içerisinde belirli inanışlar doğrultusunda yapılan uygulamalar olduğu görülmektedir. Büyü de bunlardan biridir. Büyü kavramı eski Türk dilinde bögü, bügi olarak adlandırılmaktadır. Büyü olağanüstü güçlerle bağlantı kurulduğu düşünülen ya da bu güçleri belirli nesnelere aracılığıyla zarar verme, fayda veya koruma amaçlı uygulanan bir inanış biçimi olduğu düşünülmektedir. Büyü, üzerinde kutsallık ve ahlak kavramlarını barındırmamaktadır. Tamamen çıkar amaçlı yapıldığı düşünülen büyüünün insanlar üzerinde hem maddi hem de manevi menfaatler elde etme gayesi olduğu düşünülmektedir. Bu büyüleri büyücü, şaman, medyum, sihirbaz, hekim gibi kültürden kültüre farklı adlandırılan kişilerce yapılmaktadır. Büyü de aracı rolünde olduğu düşünülen ruhani varlıklar (şeytan, cinler, ölmüş ruhlar), cisimler, şekil ve semboller, kişilerin isimleri ve canlı veya öldürülen hayvanlardan yararlanılmaktadır (Tanyu, 1992, s. 501). Büyü, din ve bilim insanlarının bilgi edinme amaçlı başvurduğu kaynaklardan biridir. Bu üç bilgi türünün de nihai amacı insanın belirsizlik ile olan mücadelesinde kendini güvene alma, bir düzen içinde yaşama ihtiyacından doğmaktadır. Başka bir deyişle de bu olgular, insanların yaşamı öngörülebilir ve anlamlı hale getirebilmek ve kaygıdan uzakta ya da kısmen kaygının azaltıldığı tutarlı bir yaşantı kurabilmek amacıyla geliştirilmiş ve devamlılık arz eden bilgi tarzlarıdır. Bu üç olgunun tanımları, uygulama türleri, ilgi alanları ve aralarındaki ilişkiler felsefe ve sosyal bilimlerin temel düşünme ve tartışma alanlarında yer almaktadır (Parladır, 2016, s. 109-143).

Eskiçağdan kalma çivi yazıları, tılsımlar, kutsal kitaplar, papirüsler, büyü objeleri, antikçağ hukuki belgeler, muskalar, hamurdan, balmumundan ya da benzeri malzemelerle yapılmış figürler, tapınak, mezarlar ve kurban çukurları büyüünün o

dönemlerden günümüze değin varlığının ve etkisinin olduğunu arkeolojik ve filolojik verilerle kanıtlanmaktadır. Mısır, Anadolu, Eski Yunan, Mezopotamya ve Roma gibi farklı zaman ve coğrafya da yaşayan bu uygarlıklarda büyü uygulamalarının aynı biçimde olduğu düşünülmektedir. Medyumların, ak ve kara büyü, tanrılardan yardım isteme, büyü yapmak için meskûn yerleri seçilme, büyü için ücret alma, muska yapma, ruhani iletişim gücü olan objeler kullanma, büyü yaptıran kişiye uygulanan işlemler, büyü kelimesi ve ayetler, günah keçisi, ifritler, voodoo bebekler, ruhani ve şeytani güçler ile iletişim kurma gibi uygulamalarda buldukları görülmektedir (Reyhan, 2021, s. 1-52). Duyu sisteminin akıl sistemiyle ilişkisi bağlamında elde edilen bilginin pratik sonuçları da ortaya çıkmaktadır (Genç, 2020, s. 697-724). İnsanlar büyü ile Paleolitik dönem de tanıştığını mağara duvarlarına yapılan resimler de av sahneleri üzerinden incelemekteyiz. Tabii ki kesin olmamakla birlikte resimlerin yapılma sebebinin sadece avlanma sahnesi mi yoksa büyü amaçlı mı yapıldığı tartışılmaktadır. Bir iletişim aracı olarak da görülen mağara resimlerinin yapılma amacı bir yana yapılan resim ve tasvirlerin büyü için mi yapıldığı, neden mağaranın en ücra, ulaşılması zor ve karanlık köşelerine yapılmak istendiği, oralarda bulunan heykellerin, fildişlerine kazınmış işaretlerin ne anlama geldiği konusu büyüünün o dönemlerde de olabileceğini ortaya çıkarmaktadır. Av büyüü avcılarını kutsamak ve daha iyi avlanma sağlamak için yapıldığı düşünülen bir büyü çeşididir. Ancak mağaralardaki görsellerin çoğunun insanların beslenebileceği türden hayvanlar olmaması, av büyüü için yapılmış olma olasılığını arttırmaktadır (Reyhan, 2021, s. 1-52).

Birçok kültürde yer alan tavşanın Türk kültüründe sembol niteliğinde olan hayvanlardan birisi olduğu bilinmektedir. Türk boylarının bazılarında, ailenin koruyucusu olduğu düşünülen, kötü ruhlarla mücadele de Kamlara yardım eden, töz adı verilerek özel ruh olduğu düşünülen ve 12 hayvanlı Türk takviminde bulunan tavşan ile ilgili birçok düşünce ve inanış yer almaktadır (Özen ve Yüksel, 2014, s. 23-28). Türkistan ve Sibirya'nın bazı bölgelerinde tavşan derisi muska olarak kullanıldığı görülmektedir. Kafkaslar da yaşayan Kızıklar, tavşan şeklindeki yaptıkları putların koruyucu olduğuna inanmaktadırlar. Minusinsk Tatarları ise tavşan kafasını nazarlık olarak bahçe ve tarlalarına yerleştirmektedir. Yakutlar da bebeklerinin kötü ruhlardan korunması için beşiklerinin üstüne tavşan derisi örtmekte, kötü düşüncelerden korunmak için tavşan kuyruğu ya da kulaklarını evin çatısına koymaktadırlar. Evlerin iç duvar bölmelerine iplerle tavşan kafaları da dizildiği bilinmektedir (Roux, 1997, s. 72). Yakutlar da tavşan, kuraklığın habercisi, Tatar Türklerin de ise, tavşan yılında kıtlık inancı olduğu söylenmektedir. Türk inancında, kutlu görülen hayvanların bazı uzuvlarının da tek başına kut taşıdığına inanılmaktadır. Örneğin; Tavşanın kuyruğu, kafası, ayakları, postu, pençesi, kulağı, burnu, göğüs kafesi kemiği çeşitli büyü ve ritüellerde kullanıldığı görülmektedir. Tavşan ayağının bereketi taşıma inancının sebebi ise kutlu iyelerin tavşan kılığına girdiklerine olan inanca dayanmaktadır. En başlıca kullanılan organlarının başında kuyruk ve kafası gelmektedir. Türk kültüründe tavşan kuyruğu mitolojik ve özel bir derinliğe sahip olduğu bilinmektedir. Radloff 'un söylemlerine göre Teleut ve Tatar köylerinde tavşan derisi kayın ağaçlarına asılmakta ve çürüyünceye kadar da orada kalmaktadır. İlk ve sonbaharda yılda iki defa olmak üzere tavşan derisine süt dökülerek gök ve yer tanrısına kurban edilmektedir (Radloff, 1955, s. 340). Yörelere de tavşanın uğursuz olarak kabul edilmesine rağmen ayağının evde bulundurulmak istenmesi ve zaman zaman mutfak işlerin de ve temizlik de kullanılmasının Eski Türk inançları kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Anadolu'da genellikle kırsal bölgelerde kadınların ocaklarını ve sobalarının üzerini tavşan ayağı ile temizledikleri söylenmektedir. Börek, pasta ve ekmeklerini pişirirken üzerini tavşanın ön ayağıyla yağlamakta, yumurtalarını da bununla sürmektedirler. İlk bakışta tavşan ayağı araç olarak kullanıldığı düşünülse de

aslında kut ve bereket sağlama için kullanılmaktadır. Mitolojide bunun yanı sıra yemek yaparken “el benim elim değil Fatma/Umay Anamızın elidir” diyerek tavşan ayağı kullanıldığı bilinmektedir. Güney Sibiryaya Türklerinden olan Teleütlerde tavşan kurbanına dair kayıtların bulunduğu söylenmektedir. Talihsizliklerle karşılaşan Teleütler tavşan kurban etmek üzere tören gerçekleştirdikleri ve tavşanın ayaklarının ve kafasının bağlandığı deriyi evlerinin kapı önüne astıkları söylenmektedir. Bu sayede kutlu olan yuvayı terk eden kutun tekrar geri getirileceğine inanılmaktadır (Ergun, 2011, s. 298-99).

Eski Mezopotamya da olmak üzere birçok kültürde hem sembolik hem de belirli inanışlar doğrultusunda kullanılan bir diğer hayvan ise akreptir. Akrebin tehlikeli ve zehirli olmasının yanında doğurganlık ve üreme ile ilişkilendirilmektedir (Ornan, 2005, s. 159; Van, 1937-39, s. 1). Dini bir sembol olan akrep Geç Kasit Dönemi sınır taşları (kudurru) üzerinde betimlendiği bilinmektedir (Black, 1992, s. 160). Akrebin üreme/doğurganlık sembolü olma sebebi tek seferde 34-110 adet yavrulayabilmesinden dolayı olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra yine anne akrebin yavrularını büyüyene kadar sırtında taşıması, kadınların bebeklerini büyüyüncüye kadar sırtlarında taşımaları ile benzer görülmektedir (Floriot, 2012, s. 187). Eski Mezopotamya da bulunan çeşitli tılsımlar (muskalar) üzerinde koruyucu bir sembol olarak akrep figürünün yer aldığı görülmektedir. Doğacak olan veya yeni doğmuş bebeklere ve hamile kadınlara zarar verdiğine inanılan kötü ruh, şeytan ya da kötü tanrıçalardan biri sayılan Lamaştu'ya karşı kullanıldığı düşünülen bu tılsımlar bu duruma örnek olarak gösterilebilmektedir (Van, 1939, s. 112). Lamaştu'ya karşı mücadele eden iyi ruh olarak bilinen akrep kuyruklu olarak betimlenen Pazuzu adlı heykeller veya tılsımlar yer almaktadır. Bu heykel ve tılsımlar boyunda taşınarak ya da yatak odasında bulundurulmuşlardır. Yeni Asurlarda ise, kötülüğü önlediği düşünülen bu tarz figürler, evlerin ve tapınakların zeminine gömülerek şeytandan ve hastalıklardan uzaklaştırıldığına inanılmıştır (Floriot, 2012, s. 187). Günümüzde de halen varlığını sürdüren büyü çeşidi de akrep ile yapılan aşk büyüsüdür. Bu büyü de Akrep kanı ile çeşitli özel ritüeller ile yazılan vefk yeni ölmüş bir kadın mezarında bir hafta boyunca gömülü bırakılmaktadır. Daha sonra çıkartılıp ateş ile mühürlenmektedir. Bu büyüün karşı tarafı âşık etme amaçlı yapıldığı düşünülmektedir. Günümüzde çok bilinmemekle beraber akrep kanı ile yapılan bu aşk tılsımı özellikle Mezopotamya bölgesinde halen belirli medyumlarca yapıldığı bilinmektedir. Bu aşk büyüsünün giden eşin geri gelmesine, ayrılmış çiftlerin barışmasına, mutlu yuvalar kurulduğuna ve kurtulduğuna inanılmaktadır (<https://www.medyumnami.com/akrep-kani-ile-yapilan-ask-buyusu.html>).

Birçok kültürde bereket, bencillik, doğurganlık ve cehaletle ilişkilendirilen domuz ana tanrıçayla da bağlantı kurduğuna inanılmaktadır. Bunun yanı sıra Yahudi ve Müslüman inançlarında ise necis bir leşçi olarak görülmektedir. Hristiyan inancına göre ise oburluğunun şeytanla bağlantılı olduğuna inanılmaktadır (Toksoy, 2021, s. 54). Domuz üzerine birçok büyü ve ritüellerin olduğu bilinmektedir. Maştikka ritüelinde kirliliği yok etme amaçlı insandan hayvana aktarıldığı düşünülen kötülüğün ve kirliliğin kazılan çukurlara hapsedildiği bilinmektedir. Bu katledilen hayvanlar arasında bulunan domuzun da lanetlenmiş insanların üzerinden lanetin görülmemesi amaçlı öldürülen domuzların çukurlara gömüldüğü bilinmektedir. Uygulanan bu ritüel de açılan çukurlarda, kirliliklerin ve lanetin bir domuz yavrusuna, başka bir hayvana ya da herhangi bir nesneye hapsedilerek yanında 1 kurbanlık ekmeği hayvanla birlikte koyup son olarak şarap libasyonu yapılarak çukur kapatılmaktadır. Bu çukurlar yeraltı tanrılarına gönderilmesi için bir kanal vazifesi yapmaktadır. Tanrılarla kurulmak istenen iletişim bu çukurlarla gerçekleştirilmektedir. Bu çukurlar yeraltı tanrıları için yol görevinde olup dünyalar arası geçiş kapısı olduğu düşünülmektedir (Reyhan, 2003, s. 165-196). Bingöl halk inançlarında ise cansız varlıklar önemli bir yer tutmaktadır. Cansız

objeler, olumlu veya olumsuz olarak ayrılmakla beraber dini ve büyüsel işlemler için de kullanılmıştır. Kut sayılan cansız varlıklardan bazılarında saygı duyulur, bazılarında da uğursuz ya da pis kabul edilerek uzak durulmaktadır. Bunlardan necis kabul edilenlerden birisi de domuz etidir. İslam dini inançlarında necis sayılan domuzun dokunduğu her şey de necis olarak kabul görmektedir (İrmak, 2018, s. 191-222). Diğer bir ritüel olan hantitahşu ritüelinde ise yavru domuz ölüsü, ince topraklı bir zemin üzerinde, kuna, buğday tahılı çukurun içine koyulup daha sonra yağlı bir ekmek alınıp çukurun içine ufalanmaktadır. Bu ritüelde de yine domuz yavrusu tanrılara kurban edilmektedir. Tören sırasında siyah dişi koyun, siyah koç, siyah köpek, siyah domuz ve kuşlarında ritüelde kurban edildiği söylenmektedir (Başol, 2014, s. 146).

Anadolu halk inanışında ise eşler arasında sevgilerini söndürmek, soğukluk vermek, aralarına kin ve nefret sokmak, ayrılmalarına sebep olmak amacıyla farklı büyüsel uygulamalar yapılmaktadır. Eşler arasını açmak isteyen medyumların en çok kullandıkları hayvan domuz olmaktadır. Domuzun eti, kılırları ve yağı kullanılarak büyüler yapılmaktadır. Bu uygulamalara özellikle Doğu Karadeniz bölgesinde de başvurulduğu söylenmektedir. Örneğin; eşler arasını ayırmak isteyen kişi, domuz yağından bir parça kesip sonra duman isiyile kurutup bir yemeğin içine atarak, ardından mezarlığa yönelip yedi rekât namaz kılıp, daha sonra kırk bir defa “ya Sübhanallah” deyip geriye doğru üfleyerek, üç gün bu yağın katıldığı yemekten evli çifte yedirdiği söylenmektedir (Eyüboğlu, 1979, s. 389-90). Bir diğer uygulama ise ayrılması istenilen eşlerin, evlerinin etrafında bir cuma gecesi üç kez gizlice dolaşıp, üç tel domuz kılına üç Fatiha ve üç İhlas sureleri okunarak büyü yapılan eşlerin isimleri söylenip kılırlara üflenmektedir. Daha sonra domuz kılırları ikinci cuma gecesi, etrafında dolaşılana eve bir üçgen oluşturacak şekilde toprağa gömülürse, o evde yaşayan çiftin, kılırlar çürüyüp yok oluna kadar birbirlerinden uzaklaşmaya başlamaktadırlar (Sipahi, 2006, s. 64-65).

Şeytani uygulamalarda genellikle ölmüş hayvanlar ve onların kanlarından faydalanılmaktadır. Fare büyüünün de farenin necisliğinden ötürü pek hoşlanılmayan ve bilinmeyen bir büyü çeşidi olduğu söylenilmektedir. Hedef aldığı insana üzerindeki etkisi ve onu kontrol edebilme gücü olduğu düşünülmektedir. Fare büyüünün bozulmasının zor hatta çok mümkün olmadığı söylenmektedir. Bu büyüde ölmüş farelerin kafalarından yararlanılmaktadır. Bazı eski Medyumların ise bu şeytani büyü için fare kafasının da yalnızca kemiklerini kullandıkları söylenmektedir. Havas ilmindeki bu necis görülen fare büyüünün bazı eski kitaplarda fare pisliği büyüü olarak adlandırıldığı görülmektedir. Burada pislik olarak adlandırılan şey farenin kanıdır. Bu büyü eskitilen saman kâğıtlar üzerine büyü yapılacak kişinin özel bilgileri, vefkler ve ölü bir farenin sarılıp, bir kovanın içerisine her gece tam gece yarısı saatlerinde tılsımlı sözler söylenerek safran mürekkebinden yedi damla damlatılarak yapılmaktadır. 13 gece boyunca tılsımın etkisiyle yapılan uygulamanın bağlantısı olan varlıkların karşılık vermesi beklenilmektedir. Genellikle bu varlık ifrit adında bir cine ithafen yapılmaktadır. Cinin ses verip işlemi devralması beklenmektedir. Bu süre zarfında da fare büyüünün etkileri kontrol altına alınarak etkilerinin hangi anlamda olması isteniyorsa o şekilde bir vefk yazılmaktadır. Son olarak temas kurularak komutlar verilen varlıkla anlaşılıp yazılı vefk içindeki uygulamaların gerçeğe dönmesi için büyü tamamlanmaktadır (<https://www.zihnihoca.com/fare-buyusu-nedir-nasil-yapilir/>). Çoğunlukla utangaçlık ile bağdaştırılan farenin Hristiyanlar için yaşam ağacının köklerini kemiren şeytan olarak görülmektedir. Tutumlulukla da ilişkilendirilen fare birçok inanışta da necis bir varlık olarak görülmektedir (Toksoy, 2021, s. 53). Fare üzerine belirli inanışlar doğrultusunda büyü ve ritüeller yapıldığı bilinmektedir. Bu ritüellerden biri olan Ambaşı ritüelinde kötülüğün fare ile uzaklara, vadiler, dağlar ve tepelere taşındığını ve kötülükleri insandan uzaklaştırıldığı düşünülmektedir (Çepel, 2011, s. 39). Bunun yanı sıra arınma ayini

denilen diğer bir uygulamada ise koruyucu cinlerin yardımını sağlayan kalayın ip gibi kullanılarak fareye bağlanmakta ve fare kötülüğü götürmesi için serbest bırakılmaktadır. (Goetze, 1955, s. 348).

Karga leş yiyen hayvanlar arasında yer almaktadır. Karga Avrupa toplumlarında negatif bir sembolik anlam taşımakta ve ölüm kötülük ve talihsizlikle bağdaştırılmaktadır. Amerika toplumunda ise aydınlatıcı, yaratıcı ve güneşle ilişkisi olan bir kuş olarak görmektedir. Hristiyan inancında leşlerin gözünü yiyen karganın, şeytanın günahkârların gözlerini oyması ile ilişkilendirilirken Japon kültüründe ise aile sevgisini simgelediği düşünülmektedir (Toksoy, 2021, s. 60). Karga taşıdığı anlamların yanı sıra çeşitli büyülerde ve ritüellerde de kullanıldığı bilinmektedir. Özellikle kara büyüde kullanılan hayvanlar arasında yer alan karga Kötülük yapılmak istenen kişiye hastalık bulaştırma amacıyla medyumlar tarafından kullanıldığı bilinmektedir. Medyum, kendisine başvuran kişiden bir karga getirmesini istemektedir. Kargayı herhangi bir silah türü araç kullanmadan canlı olarak yakalayıp, medyuma teslim edilmesi istenmektedir. Medyum, karganın kafasını elleriyle koparıp kargadan akan kanı bir tasa doldurmaktadır. Daha sonra bir kâğıda, bu kanla üçgen çizer, üçgenin içine de 17 defa Arap harfleriyle lam, nun yazılmaktadır. Üçgenin ortasına ise büyü yapılacak olan kişinin adı yazılarak kâğıda yapılacak işlem tamamlanmaktadır. Karga başı ise dibekte ezildikten sonra kâğıtla beraber deri içine konulur ve muska dikilerek işlem tamamlanmaktadır. Yapılan bu büyü de muska, büyü yapılan kişinin giysisine dikilmektedir (Erdal, 2019, s. 151-52).

Gece, ay ve güneşle ilişkilendirilen kedinin birçok kültürde tanrılarla bağlantısı olduğu düşünülmektedir. Geceleri parlayan gözleri ile ruhani varlıklarla iletişim sağlayan ve tanrıların gözü niteliğinde olan kedinin büyü ve ritüellerde önemli bir yere sahiptir (Toksoy, 2021, s. 57). Pagan döneminde sıklıkla görülen hayvan kurbanı için iki ile dört aylık arasında kediler tercih edilmektedir. Tercih edilen bu hayvanların kutsallık atfedilmiş hayvanlar olarak görüldüğü bilinmektedir. İÖ 200 yıllarından bu yana Mısır'da milyonlarca adağın yapıldığı hayvanlarla beraber kedi mezarları da bulunmaktadır. Bu hayvanların kafalarına darbe alarak ya da boğularak öldürüldüğüne yapılan araştırmalar neticesinde ulaşılmaktadır. Kedi kullanımı büyülerde çoğunlukla vahşice öldürülmesi şartı taşımaktadır. Örneğin; Agathokles adlı büyücünün formülünde bulunan, vahşice öldürülmüş bir erkek kedinin ağzına yazılan, üzerinde kehanet isteğinin olduğu papirüs parçasının ağzına konması ile ritüelin başladığı bilinmektedir. Burada yeraltı dünyasının hâkimi olan diriliş tanrısı olan Osiris ile güneş tanrısı olan Helios'u temsilen kedi kullanılmaktadır. Gün doğumunda ve batımında Helios'a kedinin bedeni aracılığıyla bağlantı kurulduğuna inanılmaktadır (İkram, 2015, s. 80-89). Çok amaçlı büyüde Bastet'ten (koku tanrıçası) bahsetmek amacıyla da kedi kullanılmaktadır. Büyüyü yapan kişi kedinin vücudunun suya batırılmasıyla birlikte kediyi boğarak Helios'a seslenerek kediyi almasını ve onu üç ince levhaya çevirmesini istemektedir. Bu üç levhada birini kedinin anüsüne, birini boğazına ve diğerini de hazırlanan papirüs şeridine uygulamayı yapmasını istemektedir. Bu seslenişte çeşitli formül ve çizimlerin söylendiği bir büyü metninin yanı sıra kedinin bıyıklarının da tutulması istenmektedir. Büyü bu şekilde tamamlanmaktadır (Sülün, 2020, s. 139-140). Rus mitolojisine bakıldığında cadı ya da büyücünün kedi ve benzeri hayvanların kılığına büründüğüne inanılmaktadır. Bu sebeple kedi tırnağı büyü yapımında önemli nesnelere arasında yer almaktadır. Yine Rus mitolojisinde kara ölüm olarak adlandırılan dönemlerde toprak sürülerek ritüeller yapılmaktadır. Bu ritüellerde kurban amaçlı köpek, horoz ve kediyi köylerinin dışında gömerek ya da ateşe atarak kurban etmektedirler (Öksüz, 2014, s. 175-98). Orta çağ erken dönem ve modern dönemlerde, kediler büyücülükle ilişkilendirilmiş, Hristiyan kutlamaları esnasında kilise kulelerinden atılarak ya da canlı olarak yakılarak öldürüldüğü bilinmektedir. Günümüzde ise kiliseden atılan oyuncak kedilerle bu inanış

halen sürmektedir. 1800'lerden önce Fransa'nın başka bir yerinde de yapılan Hristiyan eğlencelerinden biridir. Kedi kılığında bir düzine insanın kedileri toplayıp ve onları ateşin ortasına yükselterek bu uygulamayı yapmışlardır. Kedi yakma ritüellerinde 24 Haziranda gerçekleşen Aziz John the döngüsünde de kullanıldığı bilinmektedir. Şenlik ateşinde dans eder ve felaketten kaçınmayı umarak büyü gücü nesnelere ve torbalara bağlanmış kedileri ateşin içine atarak kara kedilerin zulmünün gerekçesi adında bir Papa fetvasını gerçekleştirdiği düşünülmektedir (Darnton, 2009, s. 459).

Günümüzde Türkiye'nin belirli yörelerde farklı uygulamalarla büyü geleneği devam etmektedir. Türkiye'de büyü çoğunlukla kötü niyetle yapılmaktadır. Eşlerin arasını bozmak, uyutmak, sakatlamak, maddi ve manevi zarar vermek gibi düşüncelerle kara büyüler yapılsa da koruma ve tedavi amacıyla yapılan ak büyü örneklerde vardır. Başta büyü yapılmak istenen kişinin elbisesinden parça almak ya da bedeninden tırnak, saç alıp efsunlayarak yastık ve yatak altına, merdiven altı, kapı eşiğine veya mezara konularak büyü yapılmaktadır. Koyun içkembesi de büyü ve ritüellerde kullanıldığı bilinmektedir (Şahin, 2021, s. 16). Bir diğer koyun kurbanı ritüeline ise yağmur törenlerinde rastlanmaktadır. Yağmur duaları esnasında koyun ve kuzular ayrı bir yerde tutulmaktadır. Koyun ve kuzuların meletilmesiyle birlikte Allah'ın merhamet edip yağmur vereceğine inanılmaktadır. Türkiye'deki yağmur dualarında kutsal sayılan koyunun kafasına dua yazılıp kafa suya atılırsa oraya yağmur yağacağına inanılmaktadır. Dua sırasında yağmur yağarsa duanın kabul edildiğine inanılmaktadır. Şamanizm de ise koyun, ata ruh, gök tanrı ya da kötü ruhlardan korunma amaçlı kurban edilen bir hayvandır. (Demirci, 2015, s.50). Harranlıların tanrılar ve ruhani varlıklar ve şeytanlar için kurban ettikleri hayvanlar içerisinde en çok kuzu ve koyuna rastlanmaktadır. 7 gezegenle ilişkili olduğu düşünülen tanrısal varlıkların yanı sıra Saatlerin Rabbi, Şamal ve Haman ve Kör Rab gibi tanrılara da sunulduğu bilinmektedir (Gündüz, 2004, s. 7). İki kurban sahibi Maštikka ritüelinde ise bir koyunun ağzına tükürürler ve daha sonra yaşlı kadın koyunu iki kurban sahibinin üzerlerine tutarak koyunu tanrıların vücutlarına vekil olarak sunarak kazılan çukura kirlilikle doldurulmuş koyunu kesmektedirler. Koyun, böylece tükürük vasıtasıyla içine hapsedilen lanetlerle beraber sonsuza kadar kurban sahiplerinden uzaklaştırıldığına inanılmaktadır (Reyhan 2021, s. 37).

Yağmur törenlerinde yapılan uygulamalardan biri de üzerine dua okunan köpek kafatasının suya bırakılmasıdır. Bazı inanışlarda köpek kutsal kabul edilmektedir. Köpek kafatasına dua yazılarak suya atıldığında, yağmur yağacağına inanılmaktadır. Mitoloji ve bazı efsaneler de köpek "Barak" olarak bilinmektedir. Barak, tüyleri uzun ve çok olan bu köpek Sümerler için kutsal kabul etmektedir. İyi av yakalayan ve çok hızlı koşan bu köpek Şaman inancında üzerine binilen ve göklere çıkararak canlı olarak bilinmektedir. Bu törenler de kullanılan hayvanların birçoğu Şamanizm inancıyla bağlantılıdır (Demirci, 2015, s. 50). Greklere ait olan köpek ile ilgili bazı halk inanışlarının Roma Döneminde de devam ettiği ve yenilerinin de eklendiği düşünülmektedir. Roma Erken Cumhuriyet Dönemi'nde yeni doğmuş köpekler yavrularının yenilemeyeceği kadar temiz olduklarını ve bu yüzden tanrılara kurban edildiği söylenmektedir. Köpek üzerinde bazı inanışların varlığı da söz konusudur. Bunlardan bazıları; uyuz hastalığına köpek kanı sürülerek geçeceğine inanılması, kuduz köpeğin ısırıldığı yere köpek başının külünün koyulması, vücutta istenmeyen tüylerin yok edilmesi amacıyla tüyler temizlendikten sonra temizlenen yere ilk doğumunu yapan bir köpeğin sütünün sürülmesi ya da bir köpektan alınan bitin temizlenen yere konulması, bir evi kaza, afet ve büyülerden korumak için evi bir kara köpeğin safrasıyla tutsülemek ya da evin duvarlarına köpeğin kanı sürülerek veya kapısının eşiğine köpeğin cinsel organı gömülerek korunacağına inanılmaktadır. Siğillere veya nasırlara köpeğin ürünü sürüldüğünde yok olacağı, nasıra köpeğin dışkısının kül haline getirilip koyun gübresi, balmumu, taze fare kanı, kertenkele başı, kirpinin

safrası veya kertenkele kanı ile karıştırılıp bir ilaç elde edilmektedir. Kişinin kendi ürünü köpek ürünüyle karıştırdığında evlilikte pasif olacağı hususunda yaygın bir halk inancı olduğu söylenmektedir. Bunun yanı sıra benlere karşı köpek safrasının kullanımı konusunda inanışlar olduğu bilinmektedir. Her ne kadar köpeğin birçok olumlu yönünün yanı sıra tehlikeli bir hayvan olduğu söylenmektedir (Hürmüzlü vd. 2013, s.261). Kazaklarda ise nazarla hastalanan çocuklara iyileşmesi için kızıl renkli bir köpeğin kulağının kesilip, kanının çocuğun alnına, avuç içine ve tabanına sürüldüğü söylenmektedir. Çocuğun cinsiyeti ile kanı sürülen köpeğin aynı cinsiyette olması gerektiği söylenmektedir. Diğer bir uygulamaya göre ise kızıl renkli ölü bir köpeğin kafası kesilerek kurutulur ve hastalanan çocuk, kurutulmuş köpek kafasının olduğu su dolu leğende yıkanmaktadır (Ashurkhanova, 2021, s. 162-75).

Ruhların taşıyıcısı olduğu düşünülen yılan, kara büyü ile bağlantılı olduğuna inanılmaktadır. Bir kişiye ithafen onu temsilen kullanılan bir yılanı öldürerek, içinde bu kişinin adının bulunduğu bir büyü formülü uygulanarak kişinin ölmesi sağlanmaktadır. Yılanın doğrudan büyüler ve kehanetlerle ilgili tılsımlı bir yanının olduğuna inanılmaktadır. Buna nazaran yılanın başı da hastalıklara iyi gelmesi amaçlı kullanılmaktadır (Gavaz, 2012, s. 93-106). Antik Mısır'da ölümlerin yanlarına koyulan büyümlü taşlardan biri de yılan muskasıdır. Tanrıça İsis ile ilişkilendirilen yılanın mitolojik olarak ölünün bedenini mezarındaki yer altı dünyasında yılanlardan korumak amacıyla koyulduğu bilinmektedir (Şimşir, 2018, s. 94). Şamanizm de ise yılanın eti yenilerek hayvanların gizemli diline sahip olunacağı inancı bulunmaktadır. Bunun yanı sıra yılan bazı söylentilerde gelecekte haber veren bir varlık olarak düşünülmekte ve bu da Şamanın kâhin, falcı oluşuyla denk tutulmaktadır. Anadolu Sahası Halk Masallarında da yılan yılanlar Şahı ya da Şahmeran olarak görülse de herhangi bir yılan bile insana bir fayda sağlayan bir varlık konumdadır. Yılanın kanının içilmesi ya da etinin yenilmesi şifa ve bilginin kaynağına erişileceği düşüncesine inanılmaktadır (Erdoğan, 2020, s. 41).

Yağmur yağması için yapılan törenlerde taklit esas unsur olduğundan kurbağa kullanılmaktadır. Bir kurbağa tutulup özel bir şekilde yapılan bir don giydirilip bir çalıya asılmaktadır. Ertesi gün ölmüş olsun veya olmasın donlu haliyle suya atılarak yağmurun yağması beklenmektedir. Burada kurbağanın suya olan ihtiyacı insanın da yağmura olan ihtiyacı ile bağdaştırılmaktadır. Yağmur, su gibi nimetleri ile bağlantısı olan kurbağa zamanla verimlilik ve bereketin sembolü haline geldiği söylenmektedir. Kurbağaların yumurtlaması ve çiftleşmesi ile bağırması arasında bir bağlantı olması aynı zamanda yağmurlu havalarla da böyle bir bağlantılı olduğu düşünülmektedir (Demirci, 2015, s. 50). Oraculum adı verilen ski Yunan'da kutsal yerler bulunmaktadır. Burada gelecekle ilgili önemli sorulara cevap bulmak için gidildiği bilinmektedir. Soruların cevabını tanrı rüya ya da rahip aracılığıyla verdiğine inanılmaktadır (Uzun, 2008, s. 428). Romalılara göre kurbağanın bağırsaklarına bakılarak geleceği bilen ve söyleyen rahipler ve yine kurbağa kemikleriyle bakılan fal çeşitleri olduğu bilinmektedir. Sümerler de ise kesilen bir kurbağanın karaciğerine, Etiler adlı kuşların uçuşlarından fal bakarak başlayacakları işin sonucunu öğrenmeye, uğur veya uğursuzluk durumuna göre işi yapıp yapmayacaklarına karar vermektedirler (Sümbüllü, 2010, s. 428).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Medyum mağduru hayvanlar konulu sosyal medya postlarının göstergebilimsel çözümleme yöntemi ile analiz edilmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem

Bu çalışmada sosyal sorumluluk kapsamında büyü de kullanılmak üzere medyumlar tarafından mağduriyete uğramış hayvanları sosyal medya gönderileri

tasarlanarak bu gönderilerin göstergebilimsel açıdan çözümlemesi yapılmıştır. Sosyal medya gönderilerinde Roland Barthes'ın çözümlemesindeki; düz anlam ve yan anlam boyutu incelenerek çözümlenmiştir.

Bulgular

Görsel 1

Sosyal medya platformlarında medyum mağduru hayvanlar konusu Roland Barthes'ın çözümleme yöntemine göre; düz anlam ve yan anlam boyutuyla incelenerek çözümlenmiştir.

Gösterge (Gösteren ve gösterilenin birlikte ne anlam ifade ettiği) kavramlarından oluşmaktadır.

Gösterge: Tavşan ile yapılan Büyü

Gösteren: Masa, masa üzerinde yatan bacağı kesik kahverengi bir tavşan, kuru kafa, sayfaları açık bir kitap, makas, bıçak, sönmüş bir mum, sarımsak, duvarda asılı bir yarasa, kırmızı küre, karışım dolu şişeler, metin

Gösterilen: Tavşanın mağduriyeti, şans, uğur ve bereket inancı

Çözümleme: Görselin düz anlamına bakıldığında bir masanın üzerinde ayağı kesilmiş ve kanamakta olan bir tavşan, masa ve duvarda bulunan objeler, "medyum mağduru hayvanlar" yazısı görülmektedir. Yan anlamına bakıldığında ise; Görseldeki kuru kafa korkusuzluk ve isyanı, henüz yeni sönmüş mum ölümü, kuru kafanın yanında duran kırmızı küre büyü ve kehaneti, duvarda asılı olan yarasa ise karanlığı ve geceyi anlatmaktadır. Görselde bulunan sarımsağın ise çoğunlukla ruhani varlıklarla olan etkileşimi sağladığı düşünülmektedir. Tavşanın yanında duran kitap bir büyü kitabıdır.

Makas ve bıçak kullanımı ise uzuvların kesimindeki detaya dikkat çekmektedir. Görselin kenarında ve kuru kafanın yanında bulunan sıvı karışım dolu şişeler de büyü ve tıslımlarda kullanılan birtakım otlar ve hayvan kanlarını barındırmaktadır.

Tavşan, korunmak, doğurganlık, soğuk, cinsiyet değişikliği, ay, kan ve ay başıyla ilişkilendirildiği söylenmektedir. Şans getirdiği düşünülen tavşan ayağı eğer kaybedilirse beraberinde büyük bir şansızlık ve uğursuzluk getirdiği söylenmektedir. Tavşan ayağı başta olmak üzere tavşan kuyruğu, kulağı ve kurutulmuş iç organları uğur getirme amaçlı büyü de kullanıldığı düşünülmektedir. Tavşan derisine süt dökülerek gök ve yer tanrısına kurban edildiği, tavşan ayağının bereket amaçlı araç olarak birçok alanda kullanıldığı düşünülmektedir.

Gösteren gösterilen ilişkisine bakıldığında medyumlar tavşanın şans ve uğur getirdiğini düşündükleri için tavşan uzuvlarını kullanarak büyü yapmaktadırlar.

Görsel 2

Gösterge: Akrep Büyüsü (Aşk Büyüsü)

Gösteren: Masa, masa üzerinde kanı çekilmiş ölü bir akrep, kuru kafa, sayfaları açık bir kitap, makas, bıçak, sönmüş bir mum, sarımsak, duvarda asılı bir yarasa, kırmızı küre, karışım dolu şişeler, metin

Gösterilen: Akrep mağduriyeti, aşk, bağlanma ve bağlama büyüsü

Çözümleme: Görselin düz anlamına bakıldığında bir masanın üzerinde kanı çekilmiş ölü bir akrep, masa ve duvarda bulunan objeler, "medyum mağduru hayvanlar" yazısını görmekteyiz. Yan anlamına bakıldığında ise; Görseldeki kuru kafa korkusuzluk ve isyanı, henüz yeni sönmüş mum ölümü, kuru kafanın yanında duran kırmızı küre büyü ve kehaneti, duvarda asılı olan yarasa ise karanlığı ve geceyi anlatmaktadır. Görselde bulunan sarımsağın ise çoğunlukla ruhani varlıklarla olan etkileşimi sağladığı düşünülmektedir. Akrep'in yanında duran kitap bir büyü kitabıdır. Makas ve bıçak kullanımı ise uzuvların kesimindeki detaya dikkat çekmektedir.

Akrep aşkı ve tutkuyu simgelediği düşünülmektedir. Akrep kanı ile yapılan aşk büyülerini yapılırken akrebi öldürmeden sadece kanını çekerek alınarak yapılmaktadır. Akrep kanı kullanılarak özel bir ritüel ile yazılan vefk bir hafta boyunca yeni ölmüş bir kadın mezarında gömülü bırakılır. Sonrasında çıkartılıp ateş ile mühürlenir. Bu büyü çeşidi karşı tarafı kendine kör kütük âşık ettiği düşünülmektedir.

Gösteren gösterilen ilişkisine bakıldığında medyumlar akrebin âşık ettiği, birini kendine bağlamak ve eşler arasındaki sorunları giderdiğini düşündükleri için akrep kanını kullanarak büyü yapmaktadırlar.

Görsel 3

Gösterge: Domuz Büyüsü

Gösteren: Masa, masa üzerinde yatan domuz ve kenarda bir parça domuz derisi, kuru kafa, sayfaları açık bir kitap, makas, bıçak, sönmüş bir mum, sarımsak, duvarda asılı bir yarasa, kırmızı küre, karışım dolu şişeler, metin

Gösterilen: Domuz mağduriyeti, ölüm, hatalık ve kötülük getirmesi amaçlı inanış

Çözümleme: Görselin düz anlamına bakıldığında bir masanın üzerinde büyü yapılmak için öldürülmüş bir domuz, masa ve duvarda bulunan objeler, "medyum mağduru hayvanlar" yazısını görmekteyiz. Yan anlamına bakıldığında ise; Görseldeki kuru kafa korkusuzluk ve isyanı, henüz yeni sönmüş mum ölümü, kuru kafanın yanında duran kırmızı küre büyü ve kehaneti, duvarda asılı olan yarasa ise karanlığı ve geceyi anlatmaktadır. Görselde bulunan sarımsağın ise çoğunlukla ruhani varlıklarla olan etkileşimi sağladığı düşünülmektedir. Domuz 'un yanında duran kitap bir büyü kitabıdır. Makas ve bıçak kullanımı ise uzuvların kesimindeki detaya dikkat çekmektedir.

Domuz büyüü kötülük amaçlı, içerisinde tehlikeli varlıkları barındıran bir büyü çeşidi olduğu söylenmektedir. Domuz parçaları ve domuz yağı ile yapılmakta olan bu büyü çeşidi yapımından kısa bir süre sonra etki gösterdiği düşünülmektedir. Evde yapılabilecek bir büyü olmamakla beraber medyumların yapabileceği ve tecrübe gerektiren büyü çeşitleri arasında yer almaktadır.

Gösteren gösterilen ilişkisine bakıldığında medyumlar domuzu kara büyü yapımında kullandıkları ve büyü yapılan kişiye hastalık, ölüm getirdiğini düşündükleri için domuz parçalarını kullanarak büyü yapmaktadırlar.

Görsel 4

Gösterge: Fare ile yapılan büyü

Gösteren: Masa, masa üzerinde yatan kafası koparılmış bir fare, kuru kafa, sayfaları açık bir kitap, bıçak, makas, sönmüş bir mum, sarımsak, duvarda asılı bir yarasa, kırmızı küre, karışım dolu şişeler, metin

Gösterilen: Fare mağduriyeti, ölüm, hatalık ve kötülük getirmesi amaçlı inanış

Çözümleme: Görselin düz anlamına bakıldığında bir masanın üzerinde kafası kesilmiş bir fare, masa ve duvarda bulunan objeler, “medyum mağduru hayvanlar” yazısını görmekteyiz. Yan anlamına bakıldığında ise; Görseldeki kuru kafa korkusuzluk ve isyanı, henüz yeni sönmüş mum ölümü, kuru kafanın yanında duran kırmızı küre büyü ve kehaneti, duvarda asılı olan yarasa ise karanlığı ve geceyi anlatmaktadır. Görselde bulunan sarımsağın ise çoğunlukla ruhani varlıklarla olan etkileşimi sağladığı düşünülmektedir. Farenin yanında duran kitap bir büyü kitabıdır. Makas ve bıçak kullanımı ise uzuvların kesimindeki detaya dikkat çekmektedir.

Farenin birçok salgın hastalık taşıyabilmesi ve çok temiz bir canlı olmamasından dolayı necis olarak düşünülmektedir. Bu sebeple fare hastalık, salgın ve kötülük simgesi olarak düşünüldüğü söylenmektedir. Büyü yapımında fare genellikle kara büyülerde kullanıldığı görülmektedir. Medyumlar fare büyüü yaparken ölmüş bir farenin kafasından faydalandığı söylenmektedir. Bu fare kafatasını çoğu zaman saman kâğıtlarına yazılan özel tılsım ve büyülere sarılarak kurutulduğu gözlemlenmektedir. Bu işlemin ardından kâğıt üzerine dökülen safran birden çok işlemler de eklenerek tamamlandığı söylenmektedir.

Gösteren gösterilen ilişkisine bakıldığında medyumlar farenin kafasının büyü yapılan kişiye hastalık, ölüm getirdiğini düşündükleri için farenin kafasını kullanarak büyü yapmaktadırlar.

Görsel 5

Gösterge: Karga ile yapılan büyü

Gösteren: Masa, masa üzerinde yatan başı koparılmış bir karga, kuru kafa, sayfaları açık bir kitap, bıçak, makas, sönmüş bir mum, sarımsak, duvarda asılı bir yarasa, kırmızı küre, karışım dolu şişeler, metin

Gösterilen: Karga mağduriyeti, ölüm, hastalık, kıyamet alameti, kötü haber taşıyıcısı, dönüşüm ve bilge bir ruhun rehberi gibi inanışlar

Çözümleme: Görselin düz anlamına bakıldığında bir masanın üzerinde kafası kesilmiş bir karga, masa ve duvarda bulunan objeler, "medyum mağduru hayvanlar" yazısını görmekteyiz. Yan anlamına bakıldığında ise; Görseldeki kuru kafa korkusuzluk ve isyanı, henüz yeni sönmüş mum ölümü, kuru kafanın yanında duran kırmızı küre büyü ve kehaneti, duvarda asılı olan yarasa ise karanlığı ve geceyi anlatmaktadır. Görselde bulunan sarımsağın ise çoğunlukla ruhani varlıklarla olan etkileşimi sağladığı düşünülmektedir. Karga'nın yanında duran kitap bir büyü kitabıdır. Makas ve bıçak kullanımı ise uzuvların kesimindeki detaya dikkat çekmektedir.

Karga, husumet beslenen birine hastalık bulaştırmak amaçlı büyü de kullanıldığı düşünülmektedir. Medyum, kendisine başvuran kişilerden bir karga getirmesini ve getirilen karganın sağ olarak getirilmesini istemektedir. Medyum getirilen karganın kafasını elleriyle koparıp kargadan akan kanı bir tase doldurmakta ve bir kâğıda, karganın kanıyla üçgen çizerek içerisine Arap harfleriyle birlikte büyü yapılacak kişinin adı üçgenin içerisine yazdığı söylenmektedir. Büyünün devamında karganın başı ezilerek kâğıtla birlikte deri parçasına sarılarak muska yapıldığı söylenmektedir. Karga kötü bir alamet, karanlık ve bilinmeyen inanışların kurallarının koruyucusu, ruhların varlığının işareti ve ölüm alameti olarak görülmektedir.

Gösteren gösterilen ilişkisine bakıldığında medyumlar karganın kafasının büyü yapılan kişiye hastalık, ölüm getirdiğini düşündükleri için karganın kafasını kullanarak büyü yapmaktadırlar.

Görsel 6

Gösterge: Kedi ile yapılan büyü

Gösteren: Masa, masa üzerinde yatan kedi, kuru kafa, sayfaları açık bir kitap, makas, bıçak, sönmüş bir mum, sarımsak, duvarda asılı bir yarasa, kırmızı küre, karışım dolu şişeler, metin

Gösterilen: Kedi mağduriyeti, ölüm, hastalık ve kötülük getirmesi amaçlı inanış, bereket, ruhani varlıklarla bağlantı kurmaya yönelik inanış,

Çözümleme: Görselin düz anlamına bakıldığında bir masanın üzerinde kuyruğu kesilmiş bir kedi, masa ve duvarda bulunan objeler, “medyum mağduru hayvanlar” yazısını görmekteyiz. Yan anlamına bakıldığında ise; Görseldeki kuru kafa korkusuzluk ve isyanı, henüz yeni sönmüş mum ölümü, kuru kafanın yanında duran kırmızı küre büyü ve kehaneti, duvarda asılı olan yarasa ise karanlığı ve geceyi anlatmaktadır. Görselde bulunan sarımsağın ise çoğunlukla ruhani varlıklarla olan etkileşimi sağladığı düşünülmektedir. Kedinin yanında duran kitap bir büyü kitabıdır. Makas ve bıçak kullanımı ise uzuvların kesimindeki detaya dikkat çekmektedir.

Kedinin belirli uzuvlarının kara büyüler, bağlama büyüler ve belirli tılsımlar da kullanıldığı söylenmektedir. Kedinin tanrılar, şeytan, ruhani varlıklar ve güneş tanrısı ile arasında bir bağ olduğu ve karanlıkta parlayan gözleri ile bağ kurulduğu düşünülmektedir. Kedi şans ve koruyucu olduğu düşünülerek salgın hastalıklar ya da bunları taşıyan hayvanlardan koruduğu inancı ve tanrıya kurban amaçlı kurban edilen ve adak için kutsal sayılan hayvanlar içinde kedinin de olduğu görülmektedir. Özellikle iki ile dört aylık kedilerin tercih edildiği bu kurban işleminde boğularak ya da kafalarına keskin bir darbe alarak katledildikleri düşünülmektedir (Sülün,2020, s. 139-40). Kedi mağduriyetinde çoğunlukla eşler arasında bağlama denilen büyü için kuyruğunun kesilerek bu büyüün yapıldığı görülmektedir. Burada kedi kuyruğu bir nevi aradaki ayrılığı ortadan kaldırdığı ve araya bağlılık kattığı inancı ile yapıldığı düşünülmektedir.

Gösteren gösterilen ilişkisine bakıldığında medyumlar kedinin uzuvlarını kullanarak büyü yapılan kişiye kötülük amaçlı hastalık, ölüm getirmesi, bunun yanı sıra da bereket ve büyülerde ruhani varlıklarla olan bağlantıyı sağlamak için kediyi kullanarak büyü yapmaktadırlar.

Görsel 7

Gösterge: Koyun ile yapılan büyü

Gösteren: Masa, masa üzerinde yatan koyun, kuru kafa, sayfaları açık bir kitap, makas, bıçak, sönmüş bir mum, sarımsak, duvarda asılı bir yarasa, kırmızı küre, karışım dolu şişeler, metin

Gösterilen: Koyun mağduriyeti, aşk, bağlama ve saflaştırma amaçlı inanış

Çözümleme: Görselin düz anlamına bakıldığında bir masanın üzerinde ayakları bağlanmış ve başı kesilmiş bir koyun, masa ve duvarda bulunan objeler, “medyum mağduru hayvanlar” yazısını görmekteyiz. Yan anlamına bakıldığında ise; Görseldeki kuru kafa korkusuzluk ve isyanı, henüz yeni sönmüş mum ölümü, kuru kafanın yanında duran kırmızı küre büyü ve kehaneti, duvarda asılı olan yarasa ise karanlığı ve geceyi anlatmaktadır. Görselde bulunan sarımsak çoğunlukla ruhani varlıklarla olan etkileşimi sağladığı düşünülmektedir. Koyunun yanında duran kitap bir büyü kitabıdır. Makas ve bıçak kullanımı ise uzuvların kesimindeki detaya dikkat çekmektedir.

Koyun kurban olarak görülmekte ve kurban olarak sunulurken medyumlar için de ruhani varlıklara yani cinler ve şeytanlara kurban sunulduğu düşünülmektedir. Koyun kurban edilmesinin yanı sıra medyumlar tarafından aşk büyüsü için koyun kalbini de kullandıkları görülmektedir. İnsan kalbiyle bağlantı kurmak istemeleri niyetiyle koyun kalbini temsili kullandıkları söylenmektedir. Koyun tepkisiz, uysal olması nedeni ile karşı tarafa yapılan büyüde karşı tarafında uysal, her şeye sakin kalabilen yani bir nevi koyuna çevirme tabiri ile yapıldığı görülmektedir.

Gösteren gösterilen ilişkisine bakıldığında medyumlar koyunun aşk, birini kendine bağlamak, akli başında birini saflaştırmak gibi inanışlarla koyun kurban ederek ya da koyunun uzuvlarını kullanarak büyü yapmaktadırlar.

Görsel 8

Gösterge: Köpek ile yapılan Büyü

Gösteren: Masa, masa üzerinde yatan ayağı kesik ve diğer ayakları bağlı bir köpek, kuru kafa, sayfaları açık bir kitap, makas, bıçak, sönmüş bir mum, sarımsak, duvarda asılı bir yarasa, kırmızı küre, karışım dolu şişeler, metin

Gösterilen: Köpek mağduriyeti, sadakat, bağlama ve bağlatma amaçlı inanış

Çözümleme: Görselin düz anlamına bakıldığında bir masa üzerinde yatan ayağı kesik ve diğer ayakları bağlı bir köpek, masa ve duvarda bulunan objeler, "medyum mağduru hayvanlar" yazısını görmekteyiz. Yan anlamına bakıldığında ise; Görseldeki kuru kafa korkusuzluk ve isyanı, henüz yeni sönmüş mum ölümü, kuru kafanın yanında duran kırmızı küre büyü ve kehaneti, duvarda asılı olan yarasa ise karanlığı ve geceyi anlatmaktadır. Görselde bulunan sarımsak çoğunlukla ruhani varlıklarla olan etkileşimi sağladığı düşünülmektedir. Köpeğin yanında duran kitap bir büyü kitabıdır. Makas ve bıçak kullanımı ise uzuvların kesimindeki detaya dikkat çekmektedir.

Köpek insan dostu canlılar olduğu ve sadakatli oldukları düşüncesi ile bağlama büyülerinde kullanıldıkları görülmektedir. Bağlama veya ayırma büyülerinde karı-koca arasındaki bağlılığı arttırma amaçlı ya da kendine köpek etme tabiri ile büyüler yapıldığı düşünülmektedir.

Gösteren gösterilen ilişkisine bakıldığında medyumlar köpeğin sadakat, birini kendine bağlamak veya iki kişinin arasını açmak, ayırmak gibi inanışlarla köpeğin belirli uzuvlarını keserek büyü yapmaktadırlar.

Görsel 9

Gösterge: Yılan ile yapılan büyü

Gösteren: Masa, masa üzerinde yatan yaralı bir yılan, kuru kafa, sayfaları açık bir kitap, makas, bıçak, sönmüş bir mum, sarımsak, duvarda asılı bir yarasa, kırmızı küre, karışım dolu şişeler, metin

Gösterilen: Yılan mağduriyeti, ayırma, soğukluk, hastalıkla beraber ölüm, rızık ve şansı yok etme ve kötülük getirmesi amaçlı inanış

Çözümleme: Görselin düz anlamına bakıldığında bir masa üzerinde yatan yaralı bir yılan, masa ve duvarda bulunan objeler, “medyum mağduru hayvanlar” yazısını görmekteyiz. Yan anlamına bakıldığında ise; Görseldeki kuru kafa korkusuzluk ve isyanı, henüz yeni sönmüş mum ölümü, kuru kafanın yanında duran kırmızı küre büyü ve kehaneti, duvarda asılı olan yarasa ise karanlığı ve geceyi anlatmaktadır. Görselde bulunan sarımsak çoğunlukla ruhani varlıklarla olan etkileşimi sağladığı düşünülmektedir. Yılanın yanında duran kitap bir büyü kitabıdır. Makas ve bıçak kullanımı ise uzuvların kesimindeki detaya dikkat çekmektedir.

Yılanların eti yenilerek hayvanların gizemli diline sahip olunacağı düşünülmektedir. Yılan gelecekte haber verdiği düşünülmektedir (Erdoğan, 2020, s. 41). Yapılan yılan büyüleri cinlere kurban edilmek üzere yılan ile uygulanmakta olan büyü çeşidi olduğu söylenmektedir. Belirli bir yapıyı bulunmayan yılan büyüleri kara büyüleri arasında yer aldığı düşünülmektedir. Yılan büyüleri genel olarak, evli olan çiftlerin arasını bozarak onları ayırmak, mutlu bir ailenin düzenini alt üst ederek mutsuz bir hale getirmek, rızık ve şansı yerinde giden bir insanın tadını kaçırmak üzere yapıldığı düşünülmektedir. Yılan büyülerinin yapımında ilk önce zehirli olduğundan emin olunan bir yılanın zehri yılan büyülerine has yapılmış olan metal bir kap içerisine akıtılarak üzerine de kurban edilen aynı yılanın kanı akıtılarak yapılmaktadır.

Gösteren gösterilen ilişkisine bakıldığında medyumlar yılanın ayırma, soğukluk, hastalıkla beraber ölüm, rızık ve şansı yok etme ve kötülük getirmesi amaçlı inanış ile yılanı kullanarak büyü yapmaktadırlar.

Görsel 10

Gösterge: Kurbağa ile yapılan büyü

Gösteren: Masa, masa üzerinde yatan ölü bir kurbağa, kuru kafa, sayfaları açık bir kitap, makas, bıçak, sönmüş bir mum, sarımsak, duvarda asılı bir yarasa, kırmızı küre, karışım dolu şişeler, metin

Gösterilen: Kurbağa mağduriyeti, ayırma, soğutma ve kötülük getirmesi amaçlı inanış

Çözümleme: Görselin düz anlamına bakıldığında bir masa üzerinde yatan ölü bir kurbağa, masa ve duvarda bulunan objeler, “medyum mağduru hayvanlar” yazısını görmekteyiz. Yan anlamına bakıldığında ise; Görseldeki kuru kafa korkusuzluk ve isyanı, henüz yeni sönmüş mum ölümü, kuru kafanın yanında duran kırmızı küre büyü ve kehaneti, duvarda asılı olan yarasa ise karanlığı ve geceyi anlatmaktadır. Görselde bulunan sarımsak çoğunlukla ruhani varlıklarla olan etkileşimi sağladığı düşünülmektedir. Kurbağanın yanında duran kitap bir büyü kitabıdır. Makas ve bıçak kullanımı ise uzuvların kesimindeki detaya dikkat çekmektedir.

Kurbağa büyüünde kullanılacak olan kurbağanın pek bir önemi yoktur. Bu kurbağa bir su kurbağası olabileceği gibi kara kurbağası da olabilir. Bu büyüyü gerçekleştirmek için aralarında sorun olan evli çiftlerin ya da sevgililerin fotoğrafları, kişisel bilgiler ve kişilerin kendi isimleri, anne isimleri ve doğum tarihleri yer aldığı söylenmektedir. Kurbağa büyüünü icra etmek için kurbağanın iç organlarına ihtiyaç duyulduğu söylenmektedir.

Gösteren gösterilen ilişkisine bakıldığında medyumlar kurbağanın ayırma, soğukluk ve kötülük getirmesi amaçlı inanış ile kurbağanın iç organlarını kullanarak büyü yapmaktadırlar.

Sonuç

Birçok kültür ve inanış içerisinde belirli bir yere sahip olan büyüler, tılsımlar, ayinler ve ritüellerin varlığının halen devam ettiği bilinmektedir. İnsanoğlunun her ne kadar akılla elde edemediği birçok bilginin yanında, akıl ile elde edemediği doğüstü olgulara da ulaşma gayesi olduğu bilinmektedir. Bu sebeple kişi büyüye ve bu tarz uygulamalara başvurduğu görülmektedir. Büyüyü yaptıran kişilerin bu gayelerinin yanında, tanrıyla iletişim kurma, kin ve kötülük beslenen birine hastalık ve ölüm getirme, istenilen kişiyi kendine âşık etme, iki eş arasını ayırma veya birbirine bağlama, bir evin huzurunu kaçırma veya bir eve ölüm getirme, çocuk isteyen birinin çocuğu olmasını

engelleme, nazar inancına karşın korunma isteği, gelecek hakkında bilgi edinme isteği ve buna benzer inanış ve istekler doğrultusunda büyüye başvurdukları bilinmektedir. Büyü kendi içinde iyi (ak), kötü (kara) şeklinde ayrılarak uygulandığı bilinmektedir. Her şekilde de uygulanan bu eylemlerin içerisinde bitkisel materyallerin yanında hayvansal materyallerinde kullanıldığı bilinmektedir. Kimi zaman araç rolünde olan, kimi zamansa obje olarak kullanılan hayvanların tanrılar, ruhani varlıklar ve başka bir dünyayla bağlantı kurduğuna inanılmaktadır. Bu inanç doğrultusunda geçmiş tarihte birçok kültür ve ırkta hayvan katliamlarının olduğu bulunan arkeolojik buluntularla kanıtlanmaktadır. Çeşitli hayvanın içerisinde yer aldığı hayvan çukurları, büyüünün geçmiş tarihlerde de varlığının olduğu konusunda bizlere ışık tutmaktadır.

Büyülerin amatör kişilerce uygulanması doğru bulunmamaktadır. Bilirkişilerce uygulanan bu uygulamalarda uygulayan kişi veya kişiler büyü yaptıracak kişiden belirli bir ücret ya da malzeme karşılığında bu büyüleri yapmaktadır. Büyüyü yapan kişiler her kültür ve toplumda adı değişse de toplum tarafından başvurulan kişiler oldukları bilinmektedir. Çoğunlukla büyücü olarak anılan bu kişilerin medyum, kâhin, cinci, muskacı, cadı ve hoca olarak da adlandırıldığı bilinmektedir. Bu medyumlara bu uygulamaları yaparken yaptıran kişiye genellikle kullanılan malzeme veya yapılan eylemin içeriği hakkında detaylı bilgi vermezler. Genellikle kişiye ruhani varlıklardan aldıkları bilgiler ışığında geçmişinden bilgiler vererek onu etkilemeye ve daha sonra isteği doğrultusunda ona istediğini vereceğine inandırmaktadırlar. Büyü yaptıracak kişiden büyüünün çeşidine göre kimi zaman bir hayvan veya hayvan uzvu getirmesini, kimi zamansa büyü yapılacak olan kişinin vücudundan bir parça (tırnak, saç, kullandığı bir eşya) getirmesini istemektedirler. Genellikle büyü yapılacak kişinin anne adı ve kendi adıyla uygulamaya başlanmakta ve daha sonra büyüde kullanılacak malzemeler içeriğe ve ne için yapılacağına göre temin edilmektedir. Bu malzemeler içerisinde yer alan hayvanların çoğunlukla ruhani varlıklara kurban edildiği ya da büyü yapılacak kişileri temsilen kullanıldığı bilinmektedir.

Büyünün yanı sıra ritüellerde de kullanılan hayvanların katliamı da söz konusudur. Yukarıda edinilen bulgular kapsamında da görüldüğü üzere kedi, fare, akrep, kurbağa, yılan, domuz, köpek, karga, koyun ve tavşanın ya organları, derisi, patisi, kafası, kuyruğu, yağı, kulağı ile büyü, tılsım, ayin ve ritüellerde mağdur edildiği gözlemlenmektedir. Bu mağduriyetlerin kalıplaşan kültür, gelenek ve inanç adı altında halen devam edildiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda sosyal farkındalık kapsamında medyum mağduru hayvanlar ile ilgili hazırlanan on sosyal medya gönderi tasarımı aracılığıyla hayvan mağduriyetinin son bulmasına yönelik hedef kitleye iletilmesi amaçlanmaktadır.

Grafik tasarım içerisinde güncel ve büyük bir etki alanına sahip olan sosyal medya tasarımında, görsel algı kuramları ve görsel tasarım ilkeleri üzerinde durulmalıdır. Tasarımın yanı sıra doğru ve hızlı ulaşılabilir olması gereken sosyal medya tasarımları hedef kitleye tarafsız ve doğru bilgi aktarması gerekmektedir. Sosyal medya gönderi tasarımında görsel elemanların bir bütünlük ve uyum içerisinde olması gerekmektedir. Medyum mağduru hayvanlar ile ilgili hazırlanan sosyal medya tasarımları, din, dil, ırk fark etmeksizin tüm toplumları bilgilendirmeyi amaçladığından görsel imgelerle desteklenmiş, sade, yalın ve etkili biçimde hazırlanmıştır.

İncelenen bu sosyal medya gönderileri kapsamında hayvan mağduriyetleri hususunda bilgilendirme ve uyarıcı bir etki içermekte olup hedef kitleye bu amaç doğrultusunda hitap etmektedir. Hazırlanan sosyal medya gönderileri anlaşılabilir ve yalın bir biçimde sunulmuştur. Görsel imgelerin ön planda olduğu, kısa bir sloganla birlikte hedef kitle tarafından algılanabilir düzeydedir. Bu çalışma kapsamında yapılan

araştırmalar neticesinde büyü ve buna benzer uygulamalarla hayvan mağduriyetleri üzerine birçok işlemin olduğu görülmüş ancak din ve büyü kavramları adı altında uygulamaların devam edildiği gözlemlenmiştir. Bu bağlamda toplumun dilden dile önerilen akıl dışı uygulamalar konusunda bilinçlenmesi, yapılan bu uygulamaların içeriği ve kullanılan hayvanlar hakkında bilgilendirilmesi gerekmektedir. Yapılacak bir sonraki araştırmalarda da medyum mağduriyeti yaşayan hayvanlar konusunda hedef kitleye hem bilgilendirmek hem de sosyal farkındalık açısından anket ve deneyler uygulanmalıdır.

Kaynakça

- Ashırkhanova, K. ve Aitim, A. (2021). Kazak Halk Hekimliğinde Animistik İnanca Dayalı Benzeri Benzer ile Sağaltma Pratiği. *Milli Folklor*, 17(129), 162-175.
- Başol, S. (2014). *Hititlerde Büyü ve Büyü Malzemeleri*. Doktora Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi
- Becer, E. (2013). *İletişim ve Grafik Tasarım*. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Bircan, U. (2015). Roland Barthes ve Göstergibilim. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 13(26), 17-41
- Black, Jeremy -Anthony Green, Gods, Demons and Symbols of Ancient Mesopotamia, *An Illustrated Dictionary*, Illustrations by Tessa.
- Çepel, S. (2011). *Hitit Büyü Ritiüelleri*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Darnton, R. (2009). *Kutsal Sudaki Şeytan veya Louis XIV'ten Napolyon'a İftira Sanatı*. Pensilvanya Üniversitesi Yayınları.
- Demirci, E. Ş. (2015). Türkiye'deki Yağmur Törenlerinde Suyu Saçı Sunmayla İlgili Uygulamalar. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(40).
- Dingil, M. ve Boydaş, O. (2021). Göstergibilimin Toplumsal Alandaki Analizi. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 7(40), 23-28.
- Dokuzlar, B. K. (2015). *Sosyal Sorumluluk Projesi Olarak Grafik Tasarım ve Belgeleme*. Sanatta Yeterlilik Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Erdal, C. (2019). *Türk Kültüründe Büyüler (Konya Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Erdoğan, K. (2020). *Anadolu Sahası Türk Masallarında Büyü, Büyücülük ve Kocakarı (Cadı) İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi.
- Ergin, Y. G. *Antik Yunan Sosyal Tarihi*. Lisans Programı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Ergun, P. (2011). Alevilik-Bektaşilikteki Tavşan İncancının Mitolojik Kökleri Üzerine. *Turkish Culture & Haci Bektas Veli Research Quarterly*, (60).
- Eyüboğlu, İsmet Z. (1979). *Sevgi Büyüleri*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Florioti, H. H. D. (2012). *Arkeolojik ve Yazılı Kaynaklar Işığında Eski Mezopotamya'da Akrep Sembolü*. University of California, Berkeley, 187.
- Gavaz, Ö. S. (2012). Hitit Kanunlarında Hayvanlarla İlgili Maddeler Üzerine Bir Değerlendirme. *Ekonomik Yaklaşım*, 23(83), 93-106.
- Genç, C. (2020). Duyum ve Algı Bağlamında Büyü ve Gerçek. *Marife* 20(2), 697-724.
- Goetze A. (1955). Hittite Rituals, Incantations and Description of Festivals, *Ancient Near Eastern Texts Relating to the Old Testament*, Princeton: Princeton University Press.

- Gündüz, Ş. (2004). *Eski Harran'da Sihir ve Büyü Ritüeli Olarak Kurban*. *Milel ve Nihal*, 2(1), 5-11.
- Hürmüzlü, B. - vd. (2013). *Pısıdıa Araştırmaları-I Sempozyum Bildiri Kitabı Metinleri*, I. P. A. S.B.
- Irmak, Y. (2018). *Bingöl Halk İnançları ve Uygulamaları*. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*, 17(17), 191-222.
- İkram, S. (2015). *Antik Mısır'ın Hayvan Mumyaları*. *Aktüel Arkeoloji Dergisi*, 44, 80-89.
- Karaman, E. (2017). *Roland Barthes ve Charles Sanders Peirce'in Göstergibilimsel Yaklaşımlarının Karşılaştırılması*. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 34, 25-36.
- Ornan, T. (2005). *The Triumph of the Symbol: Pictorial Representation of Deities in Mesopotamia and the Biblical Image Ban*. Academic Press Fribourg, Fribourg-Göttingen.
- Öksüz, G. (2021). *Ana Hatlarıyla Rus Mitolojisi*. İstanbul: Çeviribilim Yayınları.
- Özen, R. ve Yüksel, E. (2014). *Kayseri Folklorunda Hayvanlar İle İlgili İnanışlar Üzerine Bir Değerlendirme*. *Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 11(1), 23-28.
- Özmutlu, A. (2009). *Grafik Tasarım Atölye Derslerinde Afiş Konusunun Uygulama ve Çözümleme Süreçlerinde Göstergibilimsel Çözümleme Yönteminin Kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi. Samsun: Ondokuzmayıs Üniversitesi.
- Parladır, H. S. (2016). *19.Yüzyıla Ait El Yazma Bir Dua Kitabı Bağlamında Büyü-Din İlişkisi*. *Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, 12, 109-143.
- Radloff, W. (1955). *Sibirya'dan*. (çev. Ahmet Temir). 1. Cilt. İstanbul: MEB Yayınları.
- Reyhan, E. (2021). *Hitit Örneği Üzerinden Eski Çağ'da Toplumsal Yapı ve Büyü İlişkisi*. *Tarih Araştırmaları Dergisi*. 40(70), 1-52.
- Reyhan, E. (2003). *Kizzuwatnalı Maštigga'ya Ait Ritüel Metinler Üzerine*. *Archivum Anatolicum (Anadolu Arşivleri)*, 6(1), 165-196.
- Robert, D. (2009). *The Great Cat Massacre: And Other Episodes in French Cultural History*.
- Roux, J. P. (1997). *Türk İnançında Tavşan*. *Yabancı Araştırmacılar Gözüyle Aleoilik Aynayı Tuttum Yüzüme Ali Göründü Gözüme*. (çev. İlhan Cem Erseven). İstanbul: Ant Yayınları.
- Ryan, J. (2019). *İnternetin Geçmişi ve Dijital Gelecek*. Ankara: TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları
- Sipahi, A. ve Erdem, M. (2006). *Türk Halk İnançlarında Büyü ve Büyü ile İlgili Uygulamalar*. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Sülün, O. (2020). *Antik Helen ve Roma Tapınaklarında Büyü ve Kehanet*. Yüksek Lisans Tezi. Aydın: Aydın Anan Menderes Üniversitesi.
- Sümbüllü, Z. (2010). *Fal ve Falcılık Kavramı Ekseninde Türk Kültür Tarihinde Fal ve Kehanet*. *Atatürk Üniversitesi Türkiye Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 17(43), 55-72.
- Şahin M. K. (2021). *Halk Arasında Yaygın Olan Okültistik İnançların Değerlendirilmesi (Ordu Altınordu Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Ordu: Ordu Üniversitesi.
- Şimşir, M. S. (2018). *Antik Mısır Dininde Kahinlik, Sihir ve Büyü*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.

- Tanyu, Hikmet. Büyü. *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/buyu> [Erişim Tarihi: 16.01.2022].
- Uzun, G. (2008). Cengiz Aytmatov'un Eserlerinde Falcılık, Kehanet ve Rüya Motifi. *Journal of International Social Research*, 1(3).
- Van Buren, E. D. (1939). *The Fauna of Ancient Mesopotamia as Represented in Art. Analecta Orientalia*. Commentationes Scientifical De Rebus Orientis Antiqui-18, Roma.
- Van Buren, E. D. (1937-1939). *The Scorpion in Mesopotamian Art and Religion*. *Archiv für Orientforschung* 12, (1937-1939), 1-28.
- Vural, S. (2017). Sosyal Medyanın Grafik Tasarım Sürecine Yaratıcı Katkısı. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Tasarımı Bölümü II. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu*, 18-19-20 Mayıs 2017, Alanya.
<https://www.medyumnami.com/akrep-kani-ile-yapilan-ask-buyusu.html> [Erişim Tarihi: 22.11.2021].
- Wilkinson, K. (2021). *Semboller & İşaretler: Kökenlerine ve Anlamlarına Dair Görsel Bir Rehber*. (çev. Seda Toksoy). İstanbul: Alfa Yayınları.
<https://www.zihnihoca.com/fare-buyusu-nedir-nasil-yapilir/> [Erişim Tarihi: 22.11.2021].